

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΕΙΚΟΝΙΚΩΝ ΔΙΚΩΝ

πρωταγώρας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ	5
ΜΕΡΟΣ Α΄	5
ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ & ΟΡΙΣΜΟΙ	5
Α. ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ	5
Β. ΟΡΙΣΜΟΙ	6
ΜΕΡΟΣ Β΄	7
Η ΕΙΚΟΝΙΚΗ ΔΙΚΗ	7
Α. Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ.....	7
Β. ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ.....	7
Γ. Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ	7
Δ. Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	8
1. Εναρκτήριες Αγορεύσεις	8
2. Εξέταση των Μαρτύρων.....	8
3. Ενστάσεις.....	9
4. Τελικές Αγορεύσεις	9
Ε. Η ΕΤΥΜΗΓΟΡΙΑ	9
ΜΕΡΟΣ Γ΄	10
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	10
Α. ΟΙ ΚΡΙΤΕΣ.....	10
Β. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	11
Γ. Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	11
ΜΕΡΟΣ Δ΄	12
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	12
Α. ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ	12
Β. ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ	13
ΜΕΡΟΣ Ε΄	13
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΙΚΟΝΙΚΩΝ ΔΙΚΩΝ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ	13
Α. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ & ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ.....	13
1. Δυνατότητα Ομάδας για συμμετοχή.....	13
2. Δυνατότητα Καθηγητών για συμμετοχή	14
3. Δυνατότητα Φοιτητών για συμμετοχή.....	14
Β. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΚΡΙΜΑΤΙΚΟΥΣ ΓΥΡΟΥΣ	14
Γ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΤΕΛΙΚΟΥΣ ΓΥΡΟΥΣ.....	15
Δ. ΒΡΑΒΕΙΑ	15

Σειρά: ΕΙΚΟΝΙΚΕΣ ΔΙΚΕΣ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

Τίτλος: ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΕΙΚΟΝΙΚΩΝ ΔΙΚΩΝ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

Συντάκτες: ΓΙΩΤΑ ΣΚΙΑΘΙΤΗ, ΘΩΜΑΣ ΤΣΟΥΛΙΑΣ

Copyright © 2018 Άφιξις

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, ή η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, για εμπορικούς σκοπούς. Ο εκδότης επιτρέπει την ολική ή μερική αναπαραγωγή για εκπαιδευτικούς και μη-εμπορικούς σκοπούς. Νόμος 2121/1993 και κανόνες τους Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Μπορεί να έχω άδικο και μπορεί να έχεις δίκιο και, με την προσπάθεια, μπορεί να φτάσουμε πιο κοντά στην αλήθεια.»

~ Κάρλ Πόππερ, Αυστρο-βρετανός φιλόσοφος

Οι Εικονικές Δίκες «Πρωταγόρας» αποτελούν ένα πνευματικό άθλημα οργανωμένο σε δύο άξονες – την επιχειρηματολογία, ως μέσο πειθούς, και την δικαιοσύνη, όπως αυτή απονέμεται από τους δικαστικούς λειτουργούς.

Η ιδέα προέκυψε από την μίξη των δύο αξόνων. Το αποτέλεσμα ήταν ένας διαγωνισμός εικονικών δικών για μαθητές του λυκείου, ο οποίος στοχεύει στην εξοικείωση των συμμετεχόντων με τον διάλογο, στην καλλιέργεια των ρητορικών τους δυνατοτήτων και στην ανάπτυξη της ιδέας της δικαιοσύνης ως τον μοναδικό επιτρεπτό τρόπο επίλυσης των κοινωνικών διαφορών. Οι μαθητές καλούνται να υπερασπιστούν αμφιλεγόμενες υποθέσεις και να πείσουν το δικαστήριο για την ορθότητα των επιχειρημάτων τους, ενώ χρέος των δικαστών, του εισαγγελέα και των ενόρκων είναι να αξιολογήσουν αντικειμενικά την εξέλιξη της υπόθεσης και να αποδώσουν αμερόληπτα την δικαιοσύνη.

Ο παρών Οδηγός περιλαμβάνει τις βασικές οδηγίες και πληροφορίες για την καθιέρωση των Εικονικών Δικών «Πρωταγόρας» ως σχολικού προγράμματος, καθώς και για την προετοιμασία των μαθητών για τη συμμετοχή τους στον διασχολικό διαγωνισμό που θα πραγματοποιηθεί εντός του διδακτικού έτους 2018-2019.

Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συμμετοχή σας και για την σύμπραξη σας στην υλοποίηση των Εικονικών Δικών «Πρωταγόρας».

Ελπίζουμε οι Εικονικές Δίκες «Πρωταγόρας» να σας χαρίσουν ατελείωτες ώρες ψυχαγωγίας, όπως προσέφερε και σε μας η δημιουργία τους.

Με εκτίμηση,

Οι Συντάκτες

Γιώτα Σκιαθίτη & Θωμάς Μ. Τσουλιάς

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ & ΟΡΙΣΜΟΙ

A. ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ

Κάθε Εικονική Δίκη αποτελεί ένα ξεχωριστό αγώνα επιχειρηματολογίας. Η οργάνωση και η πραγματοποίησή της περιλαμβάνει διάφορα πρόσωπα, το καθένα από τα οποία επιτελεί τον δικό του ρόλο. Ακολουθεί ο ορισμός των ρόλων αυτών και η σημασία τους:

α. Οι Δικηγόροι: Αναλαμβάνουν να ορίσουν το ζήτημα, να παραθέσουν τη θέση της ομάδας τους, να την υποστηρίξουν παρουσιάζοντας τη βασική επιχειρηματολογία, να εξετάσουν τους μάρτυρες της αντίπαλης ομάδας και να συνοψίσουν, αναδεικνύοντας τα ισχυρά σημεία της ομάδας τους και εντοπίζοντας τη σαθρότητα των επιχειρημάτων των αντιδίκων. Ο αριθμός των δικηγόρων κάθε ομάδας ανέρχεται στους δύο (2). Ειδικότερα:

- **Α΄ Δικηγόρος Υπεράσπισης/Αντιλογίας:** Προβαίνει στην εναρκτήρια αγόρευση, ορίζοντας το θέμα από τη σκοπιά της ομάδας Υπεράσπισης/Αντιλογίας και παραθέτει τη βασική επιχειρηματολογία της ομάδας του. Απαντά στις ερωτήσεις του Εισαγγελέα και απευθύνει ερωτήσεις στους μάρτυρες της αντίπαλης ομάδας.
- **Β΄ Δικηγόρος Υπεράσπισης/Αντιλογίας:** Προβαίνει στην τελική αγόρευση, συνοψίζοντας την επιχειρηματολογία της ομάδας του, εξαιρώντας τα σημεία της διαδικασίας που αποδεικνύουν την ποιότητα των θέσεών της και επισημαίνοντας αδυναμίες της αντίπαλης ομάδας.

β. Οι Μάρτυρες: Αναλαμβάνουν ένα ρόλο σχετικό με την υπόθεση και αναπτύσσουν ένα και μόνο επιχειρήμα ο καθένας στο πλαίσιο του ρόλου αυτού. Κάθε μάρτυρας εξετάζεται πρώτα από την δική του ομάδα, η οποία και τον βοηθάει να αναπτύξει το επιχειρήμα του υποβάλλοντάς του βοηθητικές ερωτήσεις, και στη συνέχεια από την αντίπαλη ομάδα, η οποία του απευθύνει ερωτήσεις με σκοπό να αποκαλύψει και να αναδείξει τυχόν κενά στον συλλογισμό του. Ο αριθμός των μαρτύρων κάθε ομάδας ανέρχεται στους έναν έως τρεις (1-3).

γ. Οι Δικαστές: Αποτελούν τους κριτές του αγώνα, οι οποίοι διευθύνουν τη συζήτηση, λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την ευταξία και ευπρέπεια της συνεδρίασης του δικαστηρίου, αξιολογούν και βαθμολογούν τους συμμετέχοντες, και στο τέλος αυτής συναποφασίζουν με τους ενόρκους τη νικήτρια ομάδα. Αποτελούνται από έναν Πρόεδρο του Δικαστηρίου και δύο Παρέδρους. Ειδικότερα:

- ο **Πρόεδρος:** Είναι ο επικεφαλής των κριτών, ο οποίος διευθύνει την συζήτηση και εξασφαλίζει την ομαλή διεξαγωγή της δίκης και την τήρηση των κανονισμών, ενώ δύναται να απευθύνει προαιρετικά έως δύο (2) ερωτήσεις στον Α' Δικηγόρο κάθε ομάδας.
- ο **Πάρεδρος:** Αξιολογούν την επίδοση των συμμετεχόντων σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο, ενώ δύναται να απευθύνουν έως δύο (2) ερωτήσεις εφόσον δεν ασκήσει το δικαίωμά του ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου και εφόσον δεν έχουν τεθεί επαρκείς ερωτήσεις από τον Εισαγγελέα. Ο αριθμός τους ανέρχεται στους δύο (2) ανά δίκη.

δ. Ο Εισαγγελέας: Απευθύνει έως δύο (2) ερωτήσεις στον Α' Δικηγόρο Υπεράσπισης και τον Α' Δικηγόρο Αντιλογίας, προαιρετικά έως μία (1) ερώτηση στους μάρτυρες και ανακοινώνει την ετυμηγορία του για την – κατά την κρίση του – νικήτρια ομάδα πριν την ανακοίνωση της απόφασης των Δικαστών και των Ενόρκων.

ε. Οι Ένορκοι: Αποτελούν έξι (6) πρόσωπα που ορίζονται πριν από κάθε Δίκη από το σύνολο των παρευρισκόμενων μαθητών, οι οποίοι παρακολουθούν προσεκτικά τη συζήτηση της υπόθεσης και συναποφασίζουν με τους Δικαστές την έκβασή της. Πριν την συζήτηση της υπόθεσης, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ορίζει έναν εκ των Ενόρκων ως Εκπρόσωπό τους και τον επιφορτίζει με το καθήκον να διευθύνει τις εργασίες τους και να ανακοινώσει την ετυμηγορία του Δικαστηρίου. Σημειώνεται ότι, κατά τους προκριματικούς γύρους και τον τελικό Διαγωνισμό Εικονικών Δικών Πρωταγώρας, δεν υπάρχουν ένορκοι για λόγους διαφάνειας της αξιολόγησης.

στ. Ο Διοργανωτής: Αποτελεί το πρόσωπο το οποίο φροντίζει για την διοργάνωση της Εικονικής Δίκης, τον ορισμό των συμμετεχόντων σε αυτή, την παροχή του απαραίτητου υλικού και τον επίβλεψη της εξέλιξής της. Εφόσον οι Εικονικές Δίκες εξελίσσονται στο χώρο του σχολείου, χρέη Διοργανωτή εκτελεί ο αρμόδιος καθηγητής ή κάποιος μαθητής-απόφοιτος, που ορίζεται από αυτόν. Εφόσον οι Εικονικές Δίκες εξελίσσονται στο πλαίσιο ενός προκριματικού ή τελικού Διαγωνισμού, χρέη Διοργανωτή εκτελούν τα άτομα που ορίζει ο εκπαιδευτικός μη-κερδοσκοπικός οργανισμός «Άφικς».

B. ΟΡΙΣΜΟΙ

Στο πλαίσιο της διοργάνωσης των Εικονικών Δικών, συναντούμε μερικές έννοιες με ιδιαίτερη σημασία για την εξέλιξη του αγώνα. Ακολουθεί ο ορισμός των εννοιών αυτών και η σημασία τους:

α. Η Υπόθεση: Αποτελεί το θέμα που καλούνται να συζητήσουν οι δύο ομάδες ενώπιον των Δικαστών. Κάθε υπόθεση περιλαμβάνει ένα σύντομο ιστορικό γεγονότων βασισμένο σε πραγματικά περιστατικά (ενίοτε ελαφρώς παραλλαγμένα) και ένα αμφιλεγόμενο αίτημα το οποίο η πρώτη ομάδα καλείται να υπερασπιστεί και η δεύτερη να αντικρούσει.

β. Η Συζήτηση: Αποτελεί το κύριο στάδιο της Εικονικής Δίκης, το οποίο ξεκινάει με την εναρκτήρια αγόρευση

των δικηγόρων, συνεχίζεται με την εξέταση των μαρτύρων και ολοκληρώνεται με τις τελικές αγορεύσεις των δικηγόρων.

γ. Η Ετυμηγορία του Δικαστηρίου: Αποτελεί την από κοινού απόφαση των Δικαστών και των Ένορκων σχετικά με την έκβαση του δικαστικού αγώνα και την ανακήρυξη της νικήτριας ομάδας.

ΜΕΡΟΣ Β΄

Η ΕΙΚΟΝΙΚΗ ΔΙΚΗ

A. Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Σε κάθε Εικονική Δίκη συμμετέχουν οι εξής:

- α. Δύο (2) ομάδες,** αποτελούμενες από δύο (2) δικηγόρους και τρεις (3) μάρτυρες εκάστη,
- β. Τρεις (3) Δικαστές,** εκ των οποίων ο ένας ορίζεται Πρόεδρος του Δικαστηρίου και οι άλλοι δύο Πάρεδροι,
- γ. Ένας (1) Εισαγγελέας,**
- δ. Έξι (6) έως δώδεκα (12) Ένορκοι** (ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων μαθητών), οι οποίοι αποφασίζουν κατά απόλυτη πλειοψηφία την έκβαση του δικαστικού αγώνα.

B. ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Από τις δύο ομάδες, η μία αναλαμβάνει να υπερασπιστεί το αίτημα της υπόθεσης και η άλλη ομάδα αναλαμβάνει να το αντικρούσει. Εφόσον η Εικονική Δίκη Πρωταγώρας διεξάγεται σε σχολικό χώρο, η ανάθεση στις ομάδες πραγματοποιείται από τον αρμόδιο Καθηγητή ή τον μαθητή-απόφοιτο που έχει οριστεί από αυτόν.

Γ. Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

Πριν την έναρξη της συζήτησης, οι μάρτυρες προετοιμάζουν την ομιλία τους αναλαμβάνοντας προαιρετικά κάποιο ρόλο/ιδιότητα (πχ. Κοινωνιολόγου, οικονομολόγου, πατέρα, κλπ.). Ο μάρτυρας αναπτύσσει το επιχειρήματά του σε συνάρτηση με αυτήν.

Το επιχειρήμα κάθε μάρτυρα πρέπει να βασίζεται στη λογική και όχι σε φανταστικά πραγματικά γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν συμβεί σε μία αντίστοιχη πραγματική υπόθεση.

Οι ρόλοι δεν περιλαμβάνουν νεκρά ή διάσημα πρόσωπα.

Δ. Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Εφόσον έχουν συγκεντρωθεί εντός της αίθουσας όλα τα πρόσωπα που εμπλέκονται στη Δίκη και λάβουν τις θέσεις τους, ο Πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη της συζήτησης. Η συζήτηση εξελίσσεται ως εξής:

1. Εναρκτήριες Αγορεύσεις

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου καλεί τον Α' Δικηγόρο της Υπεράσπισης να προβεί στην εναρκτήρια αγόρευσή του και να επιχειρηματολογήσει για τέσσερα (4) λεπτά υπέρ της θέσης του. Το Προεδρείο του Δικαστηρίου και ο Εισαγγελέας έχουν δικαίωμα να απευθύνουν έως και τέσσερις (4) ερωτήσεις στον Α' Δικηγόρο Υπεράσπισης επί των θέσεων του. Δυνατότητα απάντησης στα ερωτήματα έχει και ο Β' Δικηγόρος Υπεράσπισης, εν περιπτώσει που ο Α' Δικηγόρος αδυνατεί να απαντήσει – εις βάρος ωστόσο της ατομικής βαθμολογίας του Α' Δικηγόρου.

Αφού ολοκληρώσει ο Α' Δικηγόρος της Υπεράσπισης την αγόρευσή του ή ολοκληρωθεί ο χρόνος του, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου καλεί τον Α' Δικηγόρο της Αντιλογίας να προβεί στην δική του εναρκτήρια αγόρευση και να επιχειρηματολογήσει υπέρ της θέσης του, καθώς και να ανασκευάσει την επιχειρηματολογία της Υπεράσπισης για τέσσερα (4) λεπτά. Το Προεδρείο του Δικαστηρίου και ο Εισαγγελέας έχουν δικαίωμα να απευθύνουν έως και τέσσερις (4) ερωτήσεις στον Α' Δικηγόρο Αντιλογίας επί των θέσεων του.

Δυνατότητα απάντησης στα ερωτήματα έχει και ο Β' Δικηγόρος Αντιλογίας, εν περιπτώσει που ο Πρώτος Δικηγόρος αδυνατεί να απαντήσει – εις βάρος ωστόσο της ατομικής βαθμολογίας του Α' Δικηγόρου.

2. Εξέταση των Μαρτύρων

Εφόσον και ο Α' Δικηγόρος της Αντίκρουσης ολοκληρώσει ή τελειώσει ο χρόνος του, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου καλεί τους μάρτυρες να καταθέσουν ενώπιον του Δικαστηρίου. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου καλεί τον Πρώτο Μάρτυρα της Υπεράσπισης. Μόλις η εξέτασή το ολοκληρωθεί, καλεί τον Πρώτο Μάρτυρα της Αντίκρουσης, και μόλις η δική του εξέταση ολοκληρωθεί συνεχίζει και καλεί εναλλάξ έναν μάρτυρα από κάθε ομάδα, μέχρι να ολοκληρωθεί η εξέταση όλων των παρευρισκόμενων μαρτύρων.

Κάθε μάρτυρας εκθέτει το επιχειρήμά του, εξεταζόμενος από τους δικηγόρους της ομάδας του για δύο (2) λεπτά.

Στη συνέχεια, ο μάρτυρας εξετάζεται από την αντίπαλη ομάδα για δύο (2) λεπτά, κατά την διάρκεια της οποίας η αντίπαλη ομάδα τού απευθύνει ερωτήσεις με σκοπό να αποκαλύψει και να αναδείξει τα λάθη στον συλλογισμό του.

Η αντίπαλη ομάδα μπορεί να απευθύνει όσες ερωτήσεις επιθυμεί μέσα στο επιτρεπόμενο χρονικό διάστημα, ενώ είναι στην ευχέρεια της εξετάζουσας ομάδας να διακόπτει τον μάρτυρα όποτε θεωρεί ότι η απάντησή του την έχει καλύψει.

Στην περίπτωση που τα μέλη της αντίπαλης ομάδας αδυνατούν να απευθύνουν ερωτήσεις στον μάρτυρα, το Προεδρείο και ο Εισαγγελέας μπορούν να απευθύνουν έως 2 ερωτήσεις συνολικά, προκειμένου να προχωρήσει η διαδικασία – εις βάρος της ομάδας που δεν απηύθυνε ερωτήσεις στον μάρτυρα.

3. Ενστάσεις

Σε περίπτωση απρεπούς και επιθετικής συμπεριφοράς των δικηγόρων κατά τη διαδικασία εξέτασης των μαρτύρων, οι δικηγόροι της ομάδας – της οποίας ο μάρτυρας εξετάζεται από την αντίπαλη ομάδα – έχουν το δικαίωμα προβολής ένστασης ενώπιον του Προεδρείου για προσβολή επί προσωπικού. Κάθε ομάδα έχει το δικαίωμα να προβάλλει έως τρεις (3) ενστάσεις σε όλη τη διάρκεια μίας Εικονικής Δίκης. Το Προεδρείο θα εξετάσει το αίτημα και θα αποδεχθεί ή απορρίψει την προβληθείσα ένσταση, αξιολογώντας αναλόγως της απόφασής του και την ομάδα που επέδειξε απρεπή συμπεριφορά.

4. Τελικές Αγορεύσεις

Μόλις ολοκληρωθεί η εξέταση και του τελευταίου μάρτυρα, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου παραχωρεί χρόνο τριών έως τεσσάρων (3-4) λεπτών στους Β' Δικηγόρους να προετοιμάσουν την τελική αγόρευση. Έπειτα καλεί αρχικά τον Β' Δικηγόρο της Υπεράσπισης και έπειτα τον Β' Δικηγόρο της Αντίκρουσης να συνοψίσουν μέσα σε τέσσερα (4) λεπτά όλα όσα διαμείφθηκαν κατά την διάρκεια της συζήτησης, με σκοπό ανάδειξης της θέσεως της ομάδας του καθενός.

Εφόσον έχουν ολοκληρώσει και οι δύο πλευρές την σύνοψή τους, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ευχαριστεί τους δικηγόρους και τους μάρτυρες, κηρύσσει το τέλος της συζήτησης της υπόθεσης και ανακοινώνει τον χρόνο στον οποίο πρέπει να επιστρέψουν όλοι στην αίθουσα για να ακούσουν την ανακοίνωση της ετυμηγορίας του Δικαστηρίου και των ενόρκων.

E. Η ΕΤΥΜΗΓΟΡΙΑ

Η Ετυμηγορία του Δικαστηρίου αποτελεί την απόφαση που έλαβαν οι Ένορκοι σχετικά με το ποια ομάδα παρέθεσε την πειστικότερη επιχειρηματολογία και συνεπώς κέρδισε τον δικαστικό αγώνα. Η ετυμηγορία προκύπτει και ανακοινώνεται ως εξής:

Μόλις ολοκληρωθεί η συζήτηση και μέχρι να επιστρέψουν όλοι στην αίθουσα, οι Ένορκοι συνεδριάζουν

μυστικά και κρίνουν κατά απόλυτη πλειοψηφία την έκβαση της δίκης με βάση όλα όσα άκουσαν κατά τη διάρκεια της συζήτησης της υπόθεσης.

Αφού ολοκληρωθεί ο χρόνος που παραχώρησε προς συζήτηση ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, οι ομάδες και οι Ένορκοι επιστρέφουν στην αίθουσα και λαμβάνουν τις θέσεις τους.

Ο Πρόεδρος καλεί τον Εκπρόσωπο των Ενόρκων να γνωστοποιήσει την Ετυμηγορία του σώματος των Ενόρκων ενώπιον του Δικαστηρίου.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ευχαριστεί τους Ενόρκους για την υπηρεσία τους, τους απαλλάσσει από τα καθήκοντά τους και ανακοινώνει την Ετυμηγορία του Προεδρείου.

Εν περιπτώσει που το σώμα των Ενόρκων και το Προεδρείο του Δικαστηρίου έχουν αντίθετη ετυμηγορία αναφορικά με την νικήτρια ομάδα, την τελική απόφαση λαμβάνει ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου κατά την κρίση του.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ανακοινώνει την νικήτρια ομάδα και λύει τη συνεδρίαση.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση έχει σκοπό να βοηθήσει τους συμμετέχοντες μαθητές να βελτιώσουν τις ρητορικές τους ικανότητες, τη διάρθρωση της επιχειρηματολογίας τους, τη συνεργασία τους ως ομάδα και την ευγενή άμιλλα σε μια διαδικασία αντιπαράθεσης επιχειρημάτων.

Για το λόγο αυτό, οι μαθητές λαμβάνουν τις σχετικές σημειώσεις για τις επιδόσεις τους στο τέλος της διαδικασίας.

A. ΟΙ ΚΡΙΤΕΣ

Κατά τη διάρκεια της Εικονικής Δίκης, το ρόλο του «κριτή» αναλαμβάνουν καταρχήν τα μέλη του Προεδρείου και δευτερευόντως οι μαθητές-ένορκοι. Τα μέλη του Προεδρείου συμπληρώνουν σε ειδική φόρμα τη βαθμολογία των μαθητών, καθώς και ορισμένα σχόλια προς επιμόρφωση και βελτίωση των μαθητών – ο ρόλος τους ως εκ τούτου είναι αμιγώς εκπαιδευτικός και δεν έχει ως στόχο την επίπληξη των μαθητών.

Εφόσον η Εικονική Δίκη διεξάγεται στο πλαίσιο του σχολείου, το ρόλο των κριτών-μελών Προεδρείου αναλαμβάνουν ο υπεύθυνος καθηγητής ή/και ο απόφοιτος του σχολείου που έχει αναλάβει σε συνεννόηση με το Άφικς και τον αρμόδιο καθηγητή τη διεκπεραίωση του προγράμματος. Εφόσον ο αριθμός των

παρειαυρισκόμενων καθηγητών ή/και αποφοίτων είναι μικρότερος των τεσσάρων (4) ατόμων (Πρόεδρος, Εισαγγελέας, δύο Πάρεδροι), τότε οι παρόντες καθηγητές και απόφοιτοι μπορούν να αναλάβουν περισσότερους ρόλους προς διευκόλυνση της διαδικασίας και της ευχερούς προετοιμασίας των μαθητών.

Εφόσον η Εικονική Δίκη διεξάγεται στο πλαίσιο τοπικού ή Πανελλήνιου διαγωνισμού που διοργανώνεται από τον εκπαιδευτικό μη-κερδοσκοπικό οργανισμό Άφιξις, τότε τα μέλη του Οργανισμού διορίζουν ως μέλη του Προεδρείου φοιτητές (κατά προτεραιότητα Νομικών Σχολών) στους προκριματικούς γύρους και Καθηγητές των Νομικών Σχολών της χώρας ή/και καταξιωμένους δικηγόρους στους τελικούς γύρους της διαγωνιστικής διαδικασίας. Η επιλογή των φοιτητών-μελών του Προεδρείου γίνεται κατόπιν διαδικασίας αξιολόγησης αιτήσεων, όπως περιγράφεται κατωτέρω στο **Μέρος Ε', Ενότητα Α.3.**

Β. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης της υπόθεσης, οι κριτές-μέλη του Προεδρείου αξιολογούν γραπτά τις επιδόσεις των δικηγόρων και των μαρτύρων των δύο ομάδων, κρατώντας προσωπικές σημειώσεις.

Με το πέρας της Εικονικής Δίκης, οι κριτές χρησιμοποιούν τις προσωπικές τους σημειώσεις για να συμπληρώσουν το έντυπο αξιολόγησης, το οποίο περιλαμβάνει ατομικό χώρο σημειώσεων για κάθε μαθητή ξεχωριστά και χώρο για την συνολική επίδοση των μαθητών ως ομάδα.

Εφόσον η Εικονική Δίκη διεξάγεται στο πλαίσιο του σχολείου, οι καθηγητές που λειτούργησαν ως κριτές παραδίδουν το έντυπο αξιολόγησης στους μαθητές τους και με βάση αυτό συζητούν για την επίδοση τους και τους βοηθούν να βελτιωθούν.

Εφόσον η Εικονική Δίκη διεξάγεται στο πλαίσιο τοπικού ή πανελλήνιου διαγωνισμού που διοργανώνεται από τον εκπαιδευτικό μη-κερδοσκοπικό οργανισμό Άφιξις, η διοργάνωση φροντίζει να αποστείλει αντίγραφα των εντύπων σε κάθε σχολείο που συμμετείχε στον διαγωνισμό.

Γ. Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Για την αξιολόγηση των μαθητών εξετάζονται τρία στοιχεία: τα επιχειρήματά τους, η δομή του λόγου τους και η αισθητική του λόγου τους.

Τα επιχειρήματα πρέπει να κρίνονται από την οπτική γωνία ενός μέσου ατόμου, να αξιολογούνται δηλαδή ως προς τη γενικότερη πειστικότητά τους, χωρίς να απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις. Σε αυτά περιλαμβάνεται και η χρήση παραδειγμάτων με μέτρο, καθώς ένα παράδειγμα δεν αποτελεί από μόνο του επιχείρημα.

Η δομή του λόγου περιλαμβάνει την ικανότητα των δικηγόρων και των μαρτύρων να ομαδοποιούν και να

κατανέμουν το περιεχόμενο της ομιλίας τους με σαφή τρόπο και σωστή ιεράρχηση στο πλαίσιο της ομάδας.

Η αισθητική του λόγου περιλαμβάνει την πειστικότητα που έδωσε ο δικηγόρος ή ο μάρτυρας στο λόγο του με την εκφορά του και τα ρητορικά σχήματα που χρησιμοποίησε.

Οι ερωτήσεις κατά την εξέταση των μαρτύρων συνυπολογίζονται στα επιχειρήματα του δικηγόρου που τις έθεσε και αξιολογούνται ως προς τον αντίκτυπο που είχαν στην εξέλιξη της δίκης.

Κάθε δικηγόρος ή μάρτυρας λαμβάνει μία ενδεικτική βαθμολογία για τον λόγο του, ως εξής:

- από 0-50 πόντους για το περιεχόμενο των επιχειρημάτων,
- από 0-30 πόντους για τη δομή του λόγου,
- από 0-20 πόντους για την αισθητική του λόγου

Η αγενής συμπεριφορά και η μη τήρηση του χρονικού πλαισίου αξιολογείται αρνητικά – ειδικότερα, η αγενής συμπεριφορά συνυπολογίζεται στην αισθητική του λόγου και η μη τήρηση του χρόνου στην δομή του λόγου.

Η συνολική βαθμολογία της ομάδας διαμορφώνεται ως μέσος όρος ομάδας, προσθέτοντας τις ατομικές βαθμολογίες των μαθητών και διαιρώντας με τον αριθμό των μελών της ομάδας (ήτοι με το 5).

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Α. ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Όλο το απαραίτητο υλικό διατίθεται δωρεάν στους εκπαιδευτικούς κάθε σχολείου είτε μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είτε μέσω της ιστοσελίδας <http://protagoras.afixis.org/>, προκειμένου να προετοιμάσουν τους μαθητές για τη συμμετοχή τους στον διασχολικό διαγωνισμό του.

Το υποστηρικτικό υλικό περιλαμβάνει:

- τον Κανονισμό, ο οποίος περιγράφει τη διαδικασία διεξαγωγής της Εικονικής Δίκης,
- το σύνολο των υποθέσεων, στις οποίες και βασίζεται η διεξαγωγή κάθε δίκης - πρόκειται για πραγματικές υποθέσεις (εθνικές και διεθνείς), οι οποίες δίνουν το έρεισμα στους μαθητές για προβληματισμό και συζήτηση,
- υλικό προς επιμόρφωση των μαθητών και βελτίωση των ρητορικών τους ικανοτήτων

B. ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

Φιλικοί διασχολικοί αγώνες Εικονικών Δικών «Πρωταγόρας» μπορούν να πραγματοποιούνται στα πλαίσια σχολικών μονάδων με τη σύμφωνη γνώμη των εκάστοτε Διευθυντών. Τα σχολεία αυτά αποτελούν σχολικά κέντρα «Πρωταγόρας» και μπορούν κατά πρωτοβουλία τους να προετοιμάζουν από κοινού τους μαθητές για τη συμμετοχή τους στον Διαγωνισμό.

ΜΕΡΟΣ Ε΄

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΙΚΟΝΙΚΩΝ ΔΙΚΩΝ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

A. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ & ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

Ο εκπαιδευτικός μη-κερδοσκοπικός οργανισμός Άφικς πρόκειται να διοργανώσει Πανελλήνιο Διαγωνισμό Εικονικών Δικών Πρωταγόρα, στον οποίο μπορούν να συμμετέχουν ομάδες που εκπροσωπούν ελληνόφωνα σχολεία από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Για τις ανάγκες κάθε διαγωνισμού, ο Οργανισμός συστήνει Οργανωτική Επιτροπή η οποία χειρίζεται όλα τα θέματα της διοργάνωσης και συνεργάζεται με τα ενδιαφερόμενα σχολεία για την υλοποίησή της.

Κάθε σχολείο μπορεί να συμμετάσχει στους προκριματικούς γύρους με μία ή περισσότερες ομάδες των 5 ατόμων – δεν υπάρχει περιορισμός στον αριθμό συμμετεχουσών ομάδων ανά σχολείο. Κάθε ομάδα διαγωνίζεται με ομάδες άλλων σχολείων σε τέσσερις (4) αγώνες Εικονικών Δικών Πρωταγόρας.

Στον Τελικό Γύρο των δεκαέξι (16) ομάδων προκρίνονται οι δεκαέξι ομάδες που συγκέντρωσαν την υψηλότερη βαθμολογία από τους τέσσερις προκριματικούς αγώνες Εικονικών Δικών.

Ο Τελικός Γύρος διεξάγεται σε πόλη που επιλέγει η Οργανωτική Επιτροπή και αποτελεί την ολοκλήρωση του Διαγωνισμού. Ειδικότερα:

1. Δυνατότητα Ομάδας για συμμετοχή

Κάθε σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας και του εξωτερικού μπορεί να συμμετέχει στον Διαγωνισμό, εφόσον τα μέλη της ομάδας που εγγράφεται – εκπροσωπώντας την εν λόγω μονάδα – χειρίζονται σε ικανοποιητικό βαθμό την ελληνική γλώσσα. Κάθε Ομάδα αποτελείται κατ' ελάχιστο από πέντε (5) μαθητές και φέρει όνομα της επιλογής των μαθητών – προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφάνεια της διαδικασίας προκρίνουμε οι ομάδες μαθητών να μη φέρουν το όνομα του σχολείου αλλά όνομα της δικής τους επιλογής (πχ. ενδεικτικά Λυσίας, Κόκκινοι, κλπ).

2. Δυνατότητα Καθηγητών για συμμετοχή

Κάθε σχολείο ορίζει έναν υπεύθυνο καθηγητή, ο οποίος εγγράφει και συνοδεύει την ομάδα του στον Διαγωνισμό. Ο καθηγητής είναι υπεύθυνος για την οποιαδήποτε συνεννόηση με την διοργάνωση πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τον Διαγωνισμό. Σημειώνεται ότι για λόγους διαφάνειας της διαδικασίας, οι καθηγητές των σχολείων δε συμμετέχουν ως κριτές/Προεδρείο κατά τη διάρκεια του Διαγωνισμού.

3. Δυνατότητα Φοιτητών για συμμετοχή

Φοιτητές από όλη την Ελλάδα μπορούν να λάβουν μέρος είτε βοηθώντας στην προετοιμασία της ομάδας σχολείου (*coaches*), λαμβάνοντας σχετική καθοδήγηση και όλο το απαραίτητο υλικό από τα μέλη του Άφιξις, είτε ως μέλη του Προεδρείου του Δικαστηρίου, κρίνοντας την επίδοση των διαγωνιζόμενων μαθητών και αναδεικνύοντας τη νικήτρια ομάδα σε κάθε διαγωνιστικό προκριματικό γύρο των Εικονικών Δικών «Πρωταγόρας».

Φοιτητές από όλη την Ελλάδα μπορούν επίσης να λάβουν μέρος ως κριτές/Προεδρεία κατά τη διάρκεια του Διαγωνισμού, συμπληρώνοντας σχετική αίτηση στην ιστοσελίδα του Άφιξις. Ακολουθεί διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων – λαμβάνονται υπόψη ακαδημαϊκά κριτήρια, επαγγελματική εμπειρία, τυχόν εμπειρία και συμμετοχή σε αντίστοιχες διοργανώσεις, ενώ πραγματοποιείται και συνέντευξη με τους υποψηφίους από μέλη του Οργανισμού Άφιξις.

Οι επιλεχθέντες φοιτητές λαμβάνουν όλο το απαραίτητο υλικό (Κανονισμό, Υποθέσεις, Υποστηρικτικό Υλικό). Τέλος, ο Οργανισμός οργανώνει επιμορφωτικές συναντήσεις (*trainings*), όπου οι φοιτητές λαμβάνουν αναλυτικότερες πληροφορίες για τη διεξαγωγή της διαδικασίας, την πρέπουσα συμπεριφορά τους απέναντι στους μαθητές και την ορθή αξιολόγηση των μαθητών κατά το Διαγωνισμό.

B. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΚΡΙΜΑΤΙΚΟΥΣ ΓΥΡΟΥΣ

Κάθε ομάδα διαγωνίζεται με ομάδες άλλων σχολείων σε τέσσερις (4) αγώνες Εικονικών Δικών Πρωταγόρας. Σε κάθε αγώνα, οι ομάδες βαθμολογούνται με άριστα το εκατό (100/100), όπως η βαθμολογία αυτή προκύπτει από το μέσο όρο της ατομικής βαθμολογίας εκάστου μαθητή. Η αξιολόγηση των μαθητών περιγράφεται αναλυτικά ανωτέρω στο **Μέρος Γ'** του παρόντος Κανονισμού.

Η Οργανωτική Επιτροπή του Οργανισμού Άφιξις διασφαλίζει τη διαφάνεια της διαδικασίας, ως εξής:

- Κάθε ομάδα διαγωνίζεται σε κάθε αγώνα των προκριματικών γύρων με διαφορετική κάθε φορά ομάδα προερχόμενη από διαφορετικό σχολείο.
- Οι κριτές/Προεδρεία είναι φοιτητές που έχουν επιλεγθεί έπειτα από διαδικασία αξιολόγησης και συνέντευξης.

Κατά τους αγώνες των Προκριματικών Γύρων, οι ομάδες δεν αποκλείονται. Ως εκ τούτου, κάθε ομάδα διαγωνίζεται και στους τέσσερις (4) αγώνες, προσπαθώντας να συγκεντρώσει την υψηλότερη δυνατή βαθμολογία προκειμένου να προαχθεί στους Τελικούς Γύρους των δεκαέξι (16) ομάδων.

Γ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΤΕΛΙΚΟΥΣ ΓΥΡΟΥΣ

Στον Τελικό Γύρο των δεκαέξι (16) ομάδων προκρίνονται οι δεκαέξι ομάδες που συγκέντρωσαν την υψηλότερη βαθμολογία από τους τέσσερις προκριματικούς αγώνες Εικονικών Δικών. Στους αγώνες των Τελικών Γύρων η νικήτρια ομάδα κάθε γύρου αποκλείει την ηττηθείσα.

Οι αγώνες των Τελικών Γύρων διεξάγονται σε πόλη που επιλέγει η Οργανωτική Επιτροπή και αποτελούν την ολοκλήρωση του Διαγωνισμού.

Δ. ΒΡΑΒΕΙΑ

1. ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

Η ομάδα που θα αναδειχθεί στην πρώτη θέση, βραβεύεται στην τελετή λήξης για την εξαιρετική συμμετοχή της στον Διαγωνισμό με το Βραβείο “Πρωταγόρας”.

Τα μέλη της λαμβάνουν ατομικό πιστοποιητικό βράβευσης.

Το σχολείο λαμβάνει πιστοποιητικό βράβευσης για την εξαιρετική συμμετοχή του στο Διαγωνισμό, το οποίο παραλαμβάνει εκ μέρους του ο Υπεύθυνος Καθηγητής της ομάδας.

2. ΒΡΑΒΕΙΑ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΡΗΤΟΡΕΙΑΣ

Ο Δικηγόρος και ο Μάρτυρας που συγκέντρωσαν συνολικά την υψηλότερη ατομική βαθμολογία λαμβάνουν έκαστος το Βραβείο Εξαιρετικής Ρητορείας.

Δίνεται ένα (1) βραβείο για τον Τελικό Γύρο και ένα (3) βραβεία στους τρεις καλύτερους ομιλητές του Προκριματικού Γύρου.